

Osaamistavoitteiden uudelleen muotoilua (TELMA-perusteiden luonnos)

Osaamistavoitteissa huomioitu:

- EQF 2 -taso
- yksi toiminto tai verbi yhdessä tavoitteessa
- arvioitavuus
- opiskelijan aktiivinen toiminta
- saavutettavuus opiskelijalle
- saavutettavuus erilaisilla viestintä- ja kommunikointitavoilla kuten
 - puhe
 - viittomat
 - kuvat
 - kommunikointilaitteet
 - eleet
 - katse
 - kosketus
 - erilaisten apuvälineiden hyödyntäminen

Aktiivisia verbejä

- ilmaisee (puhe, viittoma, kuvat, laitteet)
- osoittaa (eleillä, katseella)
- viestii (laajasti eri keinoin)
- valitsee (puhe, osoittaa, eleet, katse, kosketus, apuvälineet)
- soveltaa
- osallistuu
- käyttää
- kokeilee
- toimii
- tunnistaa

Milloin mikäkin sopisi parhaiten?

- käyttää: taito on jo tiedossa, opiskelija hyödyntää sitä
- soveltaa: taidon käyttöä käytännön tilanteissa
- kokeilee: opiskelija testaa, tutustuu tai kokeilee ensimmäisiä kertoja
- toimii: aktiiviverbi, hyvä moniin tilanteisiin
- viestii: viestintään ja kommunikointiin liittyvissä tavoitteissa
- osallistuu: painottaa yhteistoimintaa tai läsnäoloa tilanteessa

21.8.2026

Jatkosuunnittelutaidot 0–6 ops		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
osallistuu ja vaikuttaa jatkosuunnitelmansa laatimiseen	osallistuu jatkosuunnitelmansa laatimiseen	Kaksi toimintoa (osallistuu, vaikuttaa). Osallistuminen on konkreettisesti havaittavaa ja arvioitavaa toimintaa. Opiskelijan vaikutusmahdollisuudet näkyvät muissa osaamistavoitteissa, joissa hän ilmaisee omia toiveitaan, tavoitteitaan ja valintojaan. Muotoilu soveltuu myös vaihtoehtoihin kommunikointitapoihin.
kertoo tai ilmaisee itselleen ominaisella tavalla omaan elämäänsä ja tulevaisuuteensa liittyviä toiveita	ilmaisee itselleen ominaisella tavalla omaan elämäänsä ja tulevaisuuteensa liittyviä toiveita	”Ilmaisee” kattaa erilaiset kommunikointitavat, kuten puheen, viittomat, kuvat, kommunikointilaitteet, eleet, katse, kosketus, erilaisten apuvälineiden käyttö. Ehdotettu muotoilu tukee saavutettavuutta ja mahdollistaa osaamisen osoittamisen opiskelijan yksilöllisten valmiuksien mukaisesti.
tunnistaa erilaisia vaihtoehtoja osallistua oman elämänsä suunnitteluun	osallistuu omaa elämäänsä koskevien valintojen suunnitteluun	”Osallistuu” kuvaa opiskelijan aktiivista osallistumista omaa elämäänsä koskevien valintojen suunnitteluun. Muotoilu ehdotettu konkreettisemmaksi ja arvioitavammaksi.

21.8.2026

tunnistaa omia vahvuuksiaan ja tuen tarpeitaan	-	
osallistuu oman osaamisen ja tuen tarpeen dokumentointiin	osallistuu oman osaamisensa ja tuen tarpeidensa kuvaamiseen	Opiskelijan aktiivisempi toiminta. Opiskelija voi osallistua puheella, kuvilla, viittomilla, katseella tai muilla tavoilla. Painopiste asiakirjasta opiskelijan näkemyksiin. Arvioitavuus paranee.
tuntee ja hyödyntää erilaisia tukipalveluja	käyttää tarvitsemiaan tukipalveluja (asioi palvelussa, osallistuu tapaamiseen, käyttää palvelua)	Yksi verbi. Muotoilu kuvaa opiskelijan aktiivista toimintaa ja on helpommin arvioitava kuin 'tuntee'. EQF 2 tasolla käyttää ok?
tunnistaa omaan elämäntilanteeseensa soveltuvia jatkopolkuvaihtoehtoja	-	Tukee opiskelijan valmiuksia hahmottaa omaan elämäntilanteeseensa soveltuvia koulutuksen jälkeisiä vaihtoehtoja ja jatkopolkuja: asumisratkaisuja, päiväaikaista toimintaa, työhön osallistumista, palveluja ja tukimuotoja, vapaa-ajan toimintaa, muuta yhteiskunnallista osallisuutta
asettaa omaan elämään ja tulevaisuuteen liittyviä tavoitteita		Opiskelija voi osoittaa osaamisen opiskelijalle soveltuvilla kommunikointitavoilla.

Opiskelu ja oppiminen (0–30 osp)		
Opiskelutaidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
perehtyy TELMA-koulutukseen, sisältöihin ja toimintatapoihin	-	
asettaa yksilöllisiä tavoitteita opiskelulle	asettaa henkilökohtaiset tavoitteet opiskelulle	Opiskelijälähtöisempi, arvioitava. Opiskelijan aktiivinen rooli omien opintojen suunnittelussa.
tunnistaa oppimisensa vahvuuksia, kehittämistarpeita ja tuen tarvetta	tunnistaa oppimisensa vahvuudet, kehittämistarpeet ja tuen tarpeen	Tarkennus
käyttää itselleen soveltuvia tapoja oppia ja työskennellä tavoitteiden mukaisesti	käyttää itselleen soveltuvia tapoja oppia ja työskennellä	Lyhennetty
soveltaa oppimaansa päivittäisissä tilanteissa	-	Arvioitava. Kuvaa oppimisen siirtämistä käytännön tilanteisiin, mikä on TELMA-koulutuksessa keskeistä.
Viestintä- ja vuorovaikutustaidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
käyttää ja ymmärtää kieltä tai itselleen sopivia kommunikointitapoja, kuten puhetta, tukiviittomia, kuvia tai muita kommunikointivälineitä	käyttää itselleen sopivia viestintäkeinoja, kuten puhetta, tukiviittomia, kuvia tai muita kommunikointivälineitä	Osaamistavoitteessa on kaksi verbiä. "Käyttää" kuvaa konkreettista ja arvioitavaa toimintaa paremmin kuin "ymmärtää". Muotoilu tukee saavutettavuutta ja vaihtoehtoisia kommunikointitapoja. Kommunikointitapoja

		muutettu koulutuksen osan mukaan viestintään.
toimii arjen tai työelämän viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa	-	
ilmaisee omia mielipiteitään ja näkemyksiään	-	Opiskelijalähtöinen, arvioitava, tukee osallisuutta sekä itsemääräämisoikeutta.
kehittää kielellisiä taitoja sekä kommunikointivalmiuksia Toivottu muutos: kehittää kielellisiä taitoja sekä kommunikointivalmiuksia kohti osallistavaa vuorovaikutusta	viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa itselleen soveltuvilla tavoilla	Osaamistavoite "kehittää" kuvaa kehitysprosessia, jota on vaikea arvioida yhdenvertaisesti. Ehdotettu muutos kuvaa opiskelijan konkreettista toimintaa ja on helpommin havaittava ja arvioitava.
Tieto- ja viestintätekniikan taidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
perehtyy opiskelussa käytettäviin digitaalisiin välineisiin ja sovelluksiin	tutustuu opiskelussa käytettäviin digitaalisiin välineisiin ja sovelluksiin	"Tutustuu" kuvaa opiskelijan toimintaa konkreettisemmin ja on helpommin havaittava ja arvioitava kuin "perehtyy". Perehtyy viittaa EQF-taso 3-4.
hyödyntää itselleen soveltuvia digitaalisia välineitä, ohjelmia ja palveluja	-	
toimii verkossa turvallisesti ja vastuullisesti sekä suojaa omia henkilötietojaan	käyttää verkkoa turvallisesti ja vastuullisesti sekä	"Käyttää" paremmin arvioitava ilmaus. Tavoitteessa on kaksi toimintoa. Henkilötietojen

	suojaa omat henkilötietonsa TAI käyttää verkkoa turvallisesti ja vastuullisesti	suojaaminen sisältyy luontevasti turvalliseen ja vastuulliseen verkossa toimimiseen.
kehittää medialukutaitoa ja arvioi tietoa kriittisesti	tunnistaa luotettavan ja epäluotettavan tiedon eroja	Vaativa osaamistavoite EQF-tasolle 2. Tavoite muutettu EQF-tasolle 2 sopivampaan tavoite.
Matemaattiset taidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
lajittelee, luokittelee ja vertailee esineitä ja materiaaleja ominaisuuksien perusteella		OPH lisännyt, voidaan poistaa
hyödyntää peruslaskutaitoja arjen, itsenäisen elämän ja työelämän erilaisissa tilanteissa, kuten rahan käytössä, mittaamisessa ja määrien hahmottamisessa	käyttää peruslaskutaitoja arjen, itsenäisen elämän ja työelämän erilaisissa tilanteissa, kuten rahan käytössä, mittaamisessa ja määrien hahmottamisessa	"Käyttää" paremmin arvioitavissa.
hyödyntää laskemisen apuvälineitä	Käyttää laskemisen apuvälineitä	"Käyttää" paremmin arvioitavissa.
tunnistaa ja hahmottaa aikaa, kuten kellonajat, vuorokaudenajat, viikompäivät, kuukaudet ja vuodenajat	tunnistaa aikaan liittyviä käsitteitä, kuten kellonajat, vuorokaudenajat, viikompäivät,	Tavoitteessa kaksi osittain päällekkäistä verbiä. Yksi verbi selkeyttää arviointia.

	kuukaudet ja vuodenajat	
Ympäristötaidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
perehtyy ympäristövastuulliseen toimintaan, esimerkiksi kierrätykseen, lajitteluun ja ruokahävikin vähentämiseen	tutustuu ympäristövastuulliseen toimintaan, esimerkiksi kierrätykseen, lajitteluun ja ruokahävikin vähentämiseen	"Tutustuu" on konkreettisempi ja helpommin arvioitava EFQ 2-tasolla kuin "perehtyy".
tutustuu lähiympäristöön, rakennettuun ympäristöön ja luontoon	-	
toimii kestävän kehityksen ja ympäristövastuullisuuden periaatteiden mukaisesti omassa arjessaan	-	
hyödyntää luonnon hyvinvointia edistäviä vaikutuksia	käyttää luontoa hyvinvointinsa tukena	Ehdotettu muoto kuvaa paremmin opiskelijan toimintaa. - Viestii luonnon hyvinvointivaikutuksista ?
Luova ilmaisu ja kulttuuritaidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
tutustuu kulttuurin eri muotoihin ja saa	hankkii kulttuurin eri muodoilla taiteellisia	Huom. käytännön jatkotyöskentelyyn: Osallistuu kattaisi molemmat: tutustuu

taiteellisia kokemuksia ja elämyksiä	kokemuksia ja elämyksiä - tutustuu kulttuurin eri muotoihin - viestii kokemuksiaan kulttuuriin liittyvistä elämyksistä	ja viestii kokemuksiaan itselleen sopivalla tavalla eli omilla viestintäkeinoillaan
tutustuu paikallisiin kulttuuripalveluihin ja hyödyntää niitä omassa elämässään	- osallistuu paikallisiin kulttuuripalveluihin - tutustuu paikallisiin kulttuuripalveluihin - käyttää paikallisia kulttuuripalveluita	Kaksi tavoitetta: tutustuu ja hyödyntää. Onko tarvetta pilkkoa? Osallistuu kattaisi molemmat?
löytää itselleen soveltuvia luovia ilmaisutapoja esimerkiksi kuvataiteen, musiikin, sanataiteen, tanssin, draaman tai käsityön avulla	Käyttää itselleen soveltuvia luovia ilmaisutapoja esimerkiksi kuvataiteen, musiikin, sanataiteen, tanssin, draaman tai käsityön avulla	"Käyttää" selkeämpi arvioida?
kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja taiteellisen työskentelyn avulla	ilmaisee itseään taiteellisen työskentelyn keinoin	"Ilmaisee" arvioitavissa paremmin.
hyödyntää kulttuurin hyvinvointia edistäviä vaikutuksia	käyttää kulttuuripalveluja hyvinvointinsa tukena	"Käyttää" kuvaa opiskelijan toimintaa ja arvioitavissa paremmin.

Itsenäinen elämä ja osallisuus (0-40 osp)		
Sosiaaliset taidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
tunnistaa omia vahvuuksiaan, voimavarojaan ja kehittämistarpeitaan		Olisiko tuen tarve TELMAN näkökulmasta konkreettisempi ja arvioitavampi kuin kehittämistarve?
tunnistaa ja käsittelee tunteitaan sosiaalisissa tilanteissa	tunnistaa tunteitaan sosiaalisissa tilanteissa	Tavoitteessa on kaksi toimintoa. Tunteiden käsittely on vaikeammin arvioitava kuin tunnistaminen.
kehittää itsesäätelytaitojaan ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla	toimii tilanteeseen soveltuvalla tavalla	"Kehittää" kuvaa enemmän oppimisprosessia. .
kehittää realistista ja myönteistä minäkuva ja vahvistaa itsetuntoa	tunnistaa omia vahvuuksiaan ja onnistumisiaan	Minäkuva ja itsetunto ovat psykologisia ilmiöitä, joita voi olla vaikea arvioida yhdenvertaisesti.
toimii vuorovaikutteisesti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa	-	
osallistuu omien yhteisöjensä toimintaan	-	
Päivittäiset taidot		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut

huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan ja pukeutumisestaan	-	
huolehtii päivittäisistä ruokailuista ja ruokailuun liittyvistä käytännön toimista omien valmiuksiensa mukaisesti	-	
huolehtii kodin siivouksesta, vaatehuollosta, viihtyisyydestä ja turvallisuudesta	-	
hyödyntää erilaisia apu- ja liikennevälineitä osana päivittäistä toimintaansa	-	
tunnistaa turvalliseen arkeen ja häiriötilanteisiin varautumisen merkityksen	toimii turvallisesti arjessa ja häiriötilanteissa	Toiminta voisi olla paremmin arvioitavampaa kuin tunnistaminen.
käyttää taloudellisia taitoja erilaisissa käytännön tilanteissa	-	
pitää yllä vuorokausirytmää ja noudattaa aikatauluja	-	
tekee omaa elämää koskevia päätöksiä ja valintoja	-	
Hyvinvointitaidot		
tunnistaa terveellisen ravinnon merkityksen hyvinvoinnille	tunnistaa terveellisiä ruokavalintoja	Olisiko konkreettisempi ja helpommin arvioitava EQF 2 -tasolla.
tunnistaa, miten omat valinnat, toiminta ja ympäristö vaikuttavat hyvinvointiin	tunnistaa hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä	Yksinkertaistettu tavoitetta säilyttäen ydinsisältö.

toimii mielen hyvinvointia ja omaa jaksamista edistävällä tavalla		
edistää terveellisten elämäntapojen avulla omaa hyvinvointiaan	toimii terveellisiä elämäntapoja edistävällä tavalla	Konkreettisempi ja helpommin arvioitava.
valitsee hyvinvointia tukevia aktiviteetteja esimerkiksi liikunnan, kulttuurin, taiteen tai sosiaalisen toiminnan parista		
tutustuu seksuaalikasvatuksen kautta seksuaalisuuteen omia ja muiden rajoja kunnioittaen	toimii turvallisesti vuorovaikutustilanteissa sekä tunnistaa omia ja muiden rajoja	Laajennettu koskemaan muitakin elämän alueita, esim. liikenteessä toimiminen ym.
Liikunta- ja sensomotoriset taidot		
valitsee itselleen sopivia liikuntalajeja, joiden kautta saa elämyksiä ja myönteisiä onnistumisen kokemuksia	-hankkii itselleen sopivilla liikuntamuodoilla elämyksiä ja myönteisiä onnistumisen kokemuksia - valitsee itselleen sopivia liikuntalajeja - viestii liikuntakokemuksistaan	Kaksi eri asiaa (valinta + tunne-elämys), elämystä ei voi taata
ymmärtää liikunnan merkityksen toiminta- ja työkyvylle	kertoo / viestii liikunnan vaikutuksista omaan hyvinvointiin	"Ymmärtää" on vaikeasti arvioitava verbi. Kertoo / viestii omalla kommunikointitavallaan.

21.8.2026

osallistuu fyysistä toimintakykyä ylläpitävään ja edistävään toimintaan	-	
tunnistaa, miten aistiärsykkeet vaikuttavat osallistumiseen ja toimintaan	tunnistaa aistiärsykkeiden vaikutuksia omaan toimintaansa	Konkreettisempi ja opiskelijalähtöisempi muotoilu.
hahmottaa kehonsa eri osat ja käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti toiminnassaan	käyttää kehonsa eri osia tarkoituksenmukaisesti toiminnassaan	Yksi verbi selkeyttäisi tavoitetta.
käyttää karkea- ja hienomotorisia taitoja päivittäisissä toiminnoissaan	-	
toimii ergonomisesti tarkoituksenmukaisilla tavoilla	-	

4.5. Yhteiskunta ja työelämä (0-30 osp)		
Alkuperäinen osaamistavoite	Ehdotettu uusi muotoilu	Muutokset perustelut
Yhteiskuntataidot		
tutustuu omiin oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa	-	
perehtyy yhteiskunnan toimintaan	tutustuu yhteiskunnan toimintaan	"Tutustuu" olisi EFQ 2-tasolla konkreettisempi ja helpommin arvioitava kuin "perehtyy"
käyttää yhteiskunnan palveluja sekä hyödyntää digitaalisia välineitä ja palveluja turvallisesti	käyttää yhteiskunnan palveluja sekä digitaalisia välineitä ja palveluja turvallisesti	Yksinkertaistettu sanamuoto, sisältö säilyy.
osallistuu lähiyhteisöjensä toimintaan ja palveluihin	-	
osallistuu itseään koskevaan päätöksentekoon	-	
osallistuu monimuotoisuuden, tasa-arvon, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseen lähiyhteisössään	toimii monimuotoisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävällä tavalla lähiyhteisössään	Muutettu toimii ja taivutettu sen mukaisesti
tutustuu kansainvälisyyteen	tutustuu eri kulttuureihin ja kansainvälisyyteen	Olisiko konkreettisempi ja opiskelijan näkökulmasta.
Työelämätaidot		
toimii ryhmän tai työyhteisön jäsenenä	-	
perehtyy vastuullisuuteen ja työturvallisuuteen työtehtävissä	toimii vastuullisesti ja työturvallisesti työtehtävissä	Kuvaa opiskelijan toimintaa, arvioitavissa

21.8.2026

toimii toimintaohjeiden ja sääntöjen mukaisesti	-	
tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan työ- ja osallisuustaidoissa	-	
Työelämään valmentautuminen		
tutustuu erilaisiin töihin ja tehtäviin	-	
hankkii käytännön kokemuksia erilaisissa toiminta- ja työympäristöissä	-	
tunnistaa oman tapansa osallistua ja toimia erilaisissa toiminta- ja työympäristöissä	-	
noudattaa työ- tai toimintapaikan aikatauluja ja työjärjestystä	-	
harjoittelee käytännön tehtävissä tarvittavia menetelmiä	käyttää käytännön tehtävissä tarvittavia menetelmiä	"Harjoittelee" kuvaa oppimisprosessia. "Käyttää" kuvaa osaamista.
osallistuu oman osaamisensa ja edistymisensä arviointiin	-	
Osallisuustaidot yhteiskunnassa		
osallistuu omaa elämäänsä koskevaan yhteistyöhön viranomaisten ja muiden verkostojen kanssa	-	
käyttää tarpeidensa mukaisia työn tekemiseen	-	

21.8.2026

ja työelämään osallistumiseen liittyviä tukitoimia ja -palveluja		
tutustuu erilaisiin asumispalveluvaihtoehtoihin	-	
hyödyntää yhteiskunnan tarjoamia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia	tutustuu jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin	Olisiko tutustuminen tässä lähempänä EQF 2 - tasoa. Voiko olla myös yksityisten tarjoamia mahdollisuuksia?